

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 3 • SAYI: 6

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKCE

25 KASIM 2023 CUMARTESİ

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

YAYIN KURULU

- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ
- ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

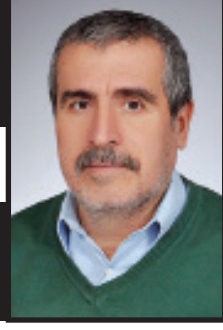
- ÇUMRALILAR KLAVYE BAŞINA **SADIK GÖKCE**
- ÇUMRA KAVUNU **AHMET BUHARİ**
- SONE (2) **NURİ GÖKSEL İNAN**
- OKUL ÖNCESİ EĞİTİM **PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ**
- YALNIZLAŞAN YAZAR **DURAN ÇETİN**
- NE OLUR **METİN EREN**
- SEÇİLMEYEN BELEDİYE BAŞKANI **OLDULAR SEDAT ULUPINARLI**
- GEL OTUR **HALİME DOĞRU**
- VUSLATIN 750. YILINDA HAZRETİ MEVLANA'NIN İNSANLIĞA MESAJLARI **ANUŞ GÖKCE**
- ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU CUMHURİYET'İN 100. YILINI KUTLADI

ÇUMRALILAR KLAVYE BAŞINA

Çumra ile ilgili hatıralarını yazan arkadaşlar aynı zamanda çok kısa bir geçmişe sahip ilçemizin tarihini de

SADIK GÖKCE

sadikgokce@hotmail.com

yazmış oluyorlar. Bu tarih yazma olayı ilk anlarda fark edilmese de ilerleyen zamanda tarih yazılcılar için ciddi bir kaynak olacak. Bu yüzden Çumra Kültür ve Sanat Topluluğu tarafından hazırlanan şu anda otuzuncu sayısını elinizde tuttuğunuz 9 Bin Yıllık Delikanlı Çumra ilavesi çok önemli.

Bu önemin bizler farkındayız. Farkında olan arkadaşlar da zaten yazılan ile bu ilaveye renk katıyorlar. Ancak Çumra için söyleyecek birçok sözleri olduğunu düşündüğüm büyüklerimiz bu görevden kaçıyorlar. Kaçıyorlar kelimesini ağır bulduysanız hafifleterek bu yazıların ne kadar önemli olduğunu farkında değiller diyelim.

Sitem ettiğim büyüklerimizden birçoğu ilavemizi takip ediyor ve hatta beğeniyorlar. Çıkan yazıların altına yorumlar yazarak eksik bilgileri tamamlıyor veya yanlışları düzeltiyorlar. Bu duyarlılıklar için hepsine teşekkür ediyorum. Ama bunları yaparak görevlerini tamamlamış olmuyorlar. Yaşadıklarını ve şahit oldukları olayları bize yazarak bilgi hazinemizi zenginleştirebilirler.

Biz yazma konusunda çok başanlı değiliz. Bu işi bilenlere bıraktık diyorlarsa... Söyleyecek sözümüz yok demiyoruz. Bu konuda da söyleyecek birkaç sözümüz var. Sizler yazabildiğiniz kadar yazın. Edebi bir dille olmasa da bilgilerinizi yazıya dökün. Bize gönderin. Biz de elimizden geldiğince yazının ana fikrine dokunmadan ve sizin anlatmak istediğinizin dışına çıkmadan konuyu tekrar anlatalım. Böylece daha çok kişi tarafından dillendirilmiş hatıralar yayınlanmış olur. Bu hatıraların içinde geçen yer adları, kişi adları ve olaylar yeni yeni hatıraların yazılmasına vesile olur.

Çocuklarımız hatta torunlarımız (buraya yazı gönderen birçok yazanımız torun sahibi) yaşadıkları ilçenin geçmişini ve kültürünü babalarından, dedelerinden, ananelerinden veya babaannelerinden öğrenmiş olurlar.

Evet, Çumra'da doğup büyüyen, Çumra'da okuyan, Çumra'da yetişen, Çumra'da iş kuran veya Çumra'da çalışan dostlar size sesleniyorum. Bu ilçenin geçmişi ve kültürü için söyleyecek hiçbir sözünüz yok mu? Haydi, bir hikâye veya bir anı da benden olsun diyerek klavye başına geçme cesaretiniz de mi yok. Hiç olmazsa evladınıza veya torunuza anlatın onlar yazıya döksünler. Bizler de okuyalım, öğrenelim yüz yıllık geçmiş olan Çumra'da neler yaşanmış.

Bu kadar mutluluğu ilçenizde yaşayan insanlara çok görmeyin. Onlar da sizin anlattıklarınızla hatıra tazelesinler, "vay be ne günlerdi o günler" diyerek şöyle demli çaylarından bir yudum daha çöksünler. Olmaz mı? Çok şey mi istiyoruz sizlerden. Bunları lüzumsuz mu görüyorsunuz?

Yaşlılar birer birer gidiyor. Kendileri ile birlikte hatıralarını da götürüyorlar. Evet, büyüklerinizi kaybediyoruz. Bir süre sonra da unutulup gidecekler. Kimse hatırlamayacak çocuklarından başka. Çocukları ve torunları da bu âlemden göçtükten sonra öyle birilerinin yaşadığı bile bilinmeyecek. Ama yazı öylemi...

O yazılar yeryüzünde okuyanlar olduğu sürece yaşayacak, canlı kalacak. Muhakkak birileri tarafından görülecek, okunacak ve bilinecek. Tabii ki yazı ile birlikte onu kaleme alan da anılacak, yaşayacak. Karar sizin... Biz burada bekliyoruz. Yazarsanız seviniriz, yazmazsanız...

ALLAH'A EMANET OLUN.

ÇUMRA KAVUNU

AHMET
BUHARI

Çumra'nın 60'lı yılları benim ilk ve orta öğrenim sürecime rastlar. Zamanımızı kışları okula, yazları Kur'an kursuna gitmekle, arta kalanı da aile bütçesine bir katkı sağlamakla gayret etmekle geçirir; yine de çoğu gün oyun oynayacak zaman da bulurduk. Zenginlerle yoksulların yaşam biçimleri arasında şimdiki kadar fark da yoktu. En bariz ölçü, sahip olunan tarlaların toplam alanı idi. O zamanlar, benim gibi çoğu çocuk, üzerlerine ve modaya uygun, ütülü elbiselerine, davranış biçimlerine bakarak öğretmenlerimizi ve devlet memurlarını en varlıklı tabaka sanırdık.

Eğer babasının dükkânı ya da tarlası olanları saymazsak, çocuklar için Ağustos ve Eylül kavuna çalan aylardı. Sözü geçen aylarda ilçenin çarşı pazarı kavunla dolar; yolları kavun yüklü traktörler ve arabalardan geçilmezdi. Üretici ya da tüccarlar işçi ihtiyaçlarını belediye parkının önünde bekleyen isteklilerle pazarlık ederek karşılardı. Yedisinden yetmişine her yaşta işçiler cüsselerine göre bir ücretle kavuna giderler; toplama, yükleme, boşaltma işlerini yaparak ücreti hak ederlerdi. İstifleme ve satış bir üst düzey işlerdi, çoğunlukla iş sahipleri ya da çocukları tarafından üstlenilirdi. Kavun hemen hiç para etmez, daha çok el arabası ya da çuval, hatta tüccarlar arasında traktör römorku hesabı ile satılırdı. Perakende satış ancak ilçeden tehiri değilse saat 10 gibi geçen posta treninin camından uzanan yolculara yapılırdı.

Bir ara bitişik komşumuz, kırk düvelle banşık Durmuş Ali Çalık ağabey belediye başkanı seçildi, kısa bir süre sonra da bir "Kavun Bayramı" icat etti. O zamanlar herkes:

"Kavunun da bayramı mı olurmuş?" diye gülüşmüştü. Fakat adı geçen bayram hiç beklemediğimiz sonuçlar doğurdu. O güne değin römorku 50 TL'den satılmakta olan kavunun fiyatı hızla yükseldi ve bir zaman sonra tanesi 50 TL'den satılmaya başlandı. Doğrusu bu durum bizim gibi tarlası, bahçesi bulunmayanlar için hiç de iyi olmamıştı. İzleyen süreçte ilçemize futbol stad-yumu, su deposu, çocuk parkları gibi birçok tesis inşa edildi. O zamanki aklımla bu iki gelişme arasındaki bağı kuramamıştım.

Ailemin tarlası tapanı, atölyesi, dükkânı yoktu. Üç kardeş olarak ilk ve tek hedefimiz, üç gün çapaya gidip hastalanarak aldığı parayı da doktora, eczacıya veren annemizin sırtından bir şekilde inmekti. Bu uğurda; 1969'un sonunda ortaokulu

bitirirken, Foto Güven'e gidip 100 adet vesikalık fotoğraf, mahalle muhtarından da 10'ar adet nüfus hüviyet cüzdanı sureti ve ikametgâh ilmihaberini aldım ve adımı duyduğum her parasız yatılı okulun giriş sınavlarına başvururdum. Beş-altısına girmiş, diğerlerinin tarihini beklerken Kuleli Askeri Lisesi'ni kazandığım haberi geldi. Tabii ki hiç tereddüt etmeden hemen gittim, kaydoldum. Kader benim için "gurbette" ve "üniformalı" bir yaşam biçimi seçmişti. Öğrencilik sürecimde her tatil Çumra'ya geldim. Ailemi, arkadaşlarımı ziyaret ettim. Ancak; mesleki yaşamım, evliliğim ve çocukluğuma kanımam gibi, özellikle ailemin başka diyarlara göçmesi sonrası bağlantım azaldı ve hele annemin vefatı ile siladan giderek koptum. Zaten arkadaşlarım da ülkemizin, hatta dünyanın başka kentlerinde, yeni uğraşlar buldular.

Bahis konusu ziyaretlerimden 70'li yıllara rastlayan birini hiç unutamam. O sırada ağabeyim Ulvi Çumra'da Şehit Koçak İlkokulu'nda öğretmendi. Üç meslektaşını örgütlemiş, bir de ziraat mühendisi danışman bulmuşlar; kavunculuğa soyunmuştu. Bahçe kapısını açtığımda, onların eski püskü kıyafetlerle paçalan sıvamış çalışır buldum. İsmi unuttuğum bir ziraat mühendisinin gözetiminde biri gübreli toprak hazırlıyor, biri bunu el kadar naylon torbalara dolduruyor, biri içine çekirdek yerleştiriyor, biri de sulayıp istifiyordu. Öyle keyifli bir çalışma idi ki ben de dayanmadım, daha çok getir götür alanındaki perakende işlere girişerek imeceye katıldım. Üçüncü günün akşamına doğru dört bir taraf torbalar, dört kafadanın yüzü güllükcüklerle doldu. İlerleyen zamanda yeşerecek filizler kiraladıkları tarlaya ekilecekti.

Doğrusu iyi bir örgütlenme idi. Ekipte girişimci ruh, uygulamacı deneyim, teknik bilgi, el becerisi olarak tanımlanan öğeler tastamamdı. Sıkıntı olan kalemler sermaye ve arazi olup onlar da kıt kanaat kredi ve veresiye kiralama yöntemi ile -üst seviyelerden aleyhe faiz ve bedele razı olunarak- çözülmüştü. Haa! Bir de muhasebe ve vergilendirme gibi işler vardı ama henüz bunları düşünmeye sıra gelmemişti. On beş günlük tatil sürecimde o bahçe adeta bir müzeymişçesine köyden kentten ziyaretçilerle doldu taştı. Ortalık-

ta meraklı gözlerden tecrübe tellallerine, imrenmeden kıskançlığa kadar her his ve fikir dolaştı. Herkes bir şekilde destek vaat ediyordu. Zaman zaman dile getirilen rizikolar daha doğmadan önüne çekilen garantiler, meccani destek ve takviyelerle büyümeden söndürüldü. Bir süre sonra işittik ki başkaları da bu girişimi taklit etmişler. Memuriyetten iznim bitip geri dönerken silada mutlu bir ağabey bırakmanın sevinci içindeydim. Artık onda, bir öğretmen olmanın yanında girişimci bir iş insanı ve hatta yöreye örnek ve önder bir şahsiyetin bulunmaz lezzetiyle beslenen enerjisi ve edası vardı.

Bu hal altı ay ya sürdü ya sürmedi, akla hayale gelmez ve o zamana değin görülmedik bir şey oldu. Çumra'mızı sel bastı. Duyup geldiğimde tüm torbackların su içinde kaldığını gördüm. Ağabeyimin yüzünde bıraktığımda parlayan umut herhalde bir başka diyara göç etmiş, yerini mecalesiz bir vazgeçişe almıştı. Şimdiki zaman kredi ve kira bedeli ödemelerini nasıl denkleştireceklerini düşünme zamanıydı!

Girişim günlerinde akıl verenlerin hemen hiçbiri ortalklarda yoktu. Sevinci, heyecanı paylaşanlar, bir karabasan gibi ortama çöküp oturan hüsrancı ve hezeyancı üleşmediler. Devlet de yoktu. Herhalde hiç haberdar olmamıştı. Kim bilir belki de bizim girişimciler bir gün aniden gelecek iki me-mura da hesap vermek zorunda kalacaklardı.

Döne döne,

"Baban da mı çiftçiydi be Ulvi?" diyordu kendi kendine. Çevreden de;

"Keşke sigorta ettirseydiniz. . ."

"Selin geleceği belliydi. Vah vah! Tahmin edemediniz demek ki. . ."

"Düz ovaya ekin ekilir mi? Altına bir tümsek yap-saydınız. . ."

"Bu kadar da yüksek faizle kredi alınır mı?"

. . .

diyenerler oluyordu. Sonuçta yine akşam oldu, herkes evine gitti. Dört arkadaş kut imkânlarını birleştirdiler, vade aldılar, söze, iftiraya maruz kaldılar, daha önce karşılaşmadıklarına katlandılar ama güç bela da olsa, bir şekilde cenazeyi kaldırdılar. Ama her adımda sarf ettikleri nedamet cümleleri içerilerine işledi.

O zaman düşünmüştüm. Acaba çiftçilerden oluşan bir birlik mevcut olup da bu yaraya, hiç değilse sembolik anlamda bir merhem çalamaz mıydı? Ya da işler tıkırında gittiğinde hâsılayı bölüşecek olan devlete bir iş düşmez miydi? Kimse farkında değil miydi ki sadece dört girişimcinin umutları değil tüm girişimci olma arzularına bir gem vurulmuş olacak sonuçta?

Aradan yıllar geçti. Ne bizimkilerin ve nede başka öğretmenlerin bu neviden bir girişimine tanık olmadım. Herhalde bunda o yılların kampaşmaları da önemli rol oynadı. Aydınlar işi gücü bıraktı, içinde yaşadıkları toplumları, hatta dünyayı değiştirmeye soyundu. Ulvi ağabeyler de ikiye bölündü, farklı gazeteler okumaya; farklı dünyalarda yaşamaya başladılar. Zaten bir süre sonra fırtına koptu, her yana derin bir sessizlik, hangi aydının başına ne gelecek kaygısı egemen oldu. Ardından nezarethaneler, yargılamalar. . . Umutlar gibi umutsuzluklar da o sel baskınıyla bir anda yayılıp yerleşmişti zihinlere. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı bir daha galiba.

Ben de yurdun çeşitli yörelerinde memuriyetimi ve geleceğe olan umutlanımı sürdürmeye çaba-

ladım. Farklı mercekler takmaya çalıştım gözlerime. Ulvi öğretmen bir süre de Konya'da öğretmenlik yapıp emekli olduktan sonra Antalya'ya göç etti. Güvercinleriyle, bağlamasıyla, resimle baş başa yaşamayı seçti. Doğal olarak Çumra'yla bağımız kopmuştu.

Uzun müddet sonra bir davet aldım dostlardan. Çumra'da bir Tarım Festivali ve sempozyum düzenlenmişti. Benim de kurucusu ve Genel Koordinatörü olduğum TİBGY PLATFORMU için de bir yer sağlanabilecekti.

Eşim, Kültür ve Turizm Bakanlığı Çini Dekor Sanatçısı Meryem Buhari ile kalktık gittik. Proje eserimiz TÜRK İLLERİNDE ÇOCUKLUK GÜNLERİ ve Çiniler ve Sabunçikçiler ile festivale renk katmaya gayret ettik. Tabii, TİBGY PLATFORMU tanıtımı idi gayemiz. Bu arada ayırdına vardım ki, çok özlemişim Çumra'yı. O da beni özlemiş olmalı ki kapanın elinde kaldık, ilgiden başımız döndü. Ama çok değişmiş memleket. O eskilerde "iskele" küçük kasabanın yerinde yeller esiyor. Günaşıkçı Kuşili emmi de, arabası da dört yoldaki yerinde yok artık. Dahası hastane taşınmış, postaneyi bulamadım. Bir hükümet konağı yerinde duruyor. Atatürk İlkokulunu tanıyamadım, Cumhuriyet Ortaokulu da liseleşmiş, nakledilecekmiş...

Ne bileyim? Eskilerden bir şeyler arıyor insan. Bir daha gittiğimde Karaman Köprü'yü, Şarıldak'ı, Alemdar'ı arayacağım. O, haftada bir balık tutmaya gittiğimiz "Batı-çıkı" tanınmaz halde, mahalle maçı yaptığımız "Tömtöm'ün Düzü" de bina dolmuş... Köyümüz Batum'un her nedense adı değişmiş, iki yanı içdelik yolunu sordum; içde

kalmadı dediler. Özetle, tanıyamadım sevdiğimi. Muhtara;

"Fidan bulalım, eski haline dönüştürelim. Her bahar koksun türüm türüm..." dedim.

Karayolların izin vermiyormuş, "Araçlar birbirini fark edemez" diye.

Köylüler "Tarlamıza gölge yapar." diye istemiyormuş...

O vakit derinlerde kalan anılarımız ne olacak? Gömdük mü yani tümünü? Düz ovada eğri büğürü yola ne hacet? Ya da ikinci bir nostalji yolu olsa, birkaç at arabası süslü koşumları, yöresel kıyafetli sürücülerıyla iskeleye işlese... 96 yaşına değin yaşayan dedem gibi dileyenlere bir yürüyüş yolu olsa bu 5 km, nasıl olur?

Çumra da beni özlemiş olmalı ki kapanın elinde kaldık. Sağ olsunlar arkadaşların bir an olsun yalnız bırakmadı, bizim için ne yapacaklarını şaşır-dılar: TÜRK İLLERİNDE BİR GÜLER YÜZ PLATFORMU da revaç ve iltifat buldu. İnşallah izleyen yazımda adı geçen platformu tanıtacağım.

Sempozyumun bazı bölümlerini inceledim. Sosyal medyadaki tartışmaları izledim. Belediye başkanımız da standımızı ziyaret etti, projelerimize destek vaat etti. Belli ki; Çumralı aydınlar nahif, herkesi kucaklayan, her fikre tahammüllü bir belediye başkanı bulmuş; günceyi tartışmayı, geleceği planlamayı başaracak bir diyalog sürecinde-ler. Bu fırsat kaçınılmamalıydı elbette...

Bayramın son günü –biz bir gün önce ayrılmıştık-yine yağmur yağmış, sel götürmüş ortalığı. Çok merak ettim. Acaba yine kaderleriyle baş başa mı kaldı zarar görenler? Yoksa tutup ellerinden kaldırdı mı dünya?

SONE (2)

Uzansam bugün bile tutuveririm sanki
Bülbül gibi şakrıp gül kokladığın an'ı
Sonra dudaklarının o ılık nefesini
Dudakların kor eder damarındaki kanı

Baksam, dört bir yanımdan bakar bal rengi
gözler
Ve simsiyah saçlar ki rüzgârla uçuşarak
Der ki: Dağlar ardında seni bir yürek özler.
İçimde sönmeyen bir aşk ateşi yakarak

Gözlerim dalıp, dalıp gider hâyâl içine
Rengini geceleğin aya veren mi tenin?
Aklıma şiir gibi düşlerim gelir yine
Bu hâlde gözlerimi kapatır mı ellerin?

**NURİ
GÖKSEL
İNAN**

Ki öyle varaşım son anınla son uykuya
Dudağımnda dualar erelim biz vuslâta

Vezin: Hece. Durak: 7+7=14
Söz sânatları: Teşbih ve cemmiyeti kelâm
Kâfiye ve kümeleniş: İngiliz Sone'si
Şair: Nuri Göksel İNAN
Türkmencamili

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknoloji, beynimizi etkili kullanmayı, dil ve zihin becerilerini üst düzeyde geliştirmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu beceriler düşünme, anlama, araştırma, sorgulama, sorun çözme gibi zihinsel işlemleri etkilemekte, bilgiyi alma, kullanma ve üretmeyi kolaylaştırmaktadır. Doğuştan zekânın yüksek olması, dil ve zihin becerilerinin yüksek olacağı anlamına gelmemektedir. Bu nedenle çocuklara erken yaşlardan itibaren gerekli eğitim verilerek geleceğe hazırlanmaktadır. Eğitim sürecinin ilk basamağını ise okul öncesi eğitim oluşturmaktadır ve çocukların geleceğine yön vermektedir. Okul öncesi eğitim, doğumdan ilkökula kadar süren dönemde verilen eğitimi ifade etmektedir. Önce ailede başlamakta adından kreş, yuva, anaokulu, ana sınıfı gibi kurumlarda yürütülmektedir. MEB Okul Öncesi Eğitim Programında; okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; "çocukların beden, zihin ve duyu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamaktır. Onları ilkökula hazırlamak, şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak, çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır" cümlesiyle açıklanmaktadır (MEB,2013).Görüldüğü gibi okul öncesi eğitim çocukların her yönden gelişimine odaklanmakta, öğrenmeyi teşvik etmekte, çocuklara temel bilgiler kazandırarak ilkökula hazırlanmaktadır. Bu süreçte öğrencilerin fiziksel, dil, zihinsel, sosyal ve duygusal becerilerini geliştirme üzerinde önemle durulmaktadır. Ayrıca öğrenme güçlüğü veya öğrenme sorunları riski taşıyan çocukların erken yaşta belirlenmesine çalışılmaktadır.

Günümüz beyin araştırmaları okul öncesi eğitimin çok önemli olduğunu ve her öğrencinin alması gerektiğini göstermektedir. Bu araştırmalarda çocuklarda beynin nasıl geliştiği, bilgiyi nasıl işlediği, okuma, yazma ve matematik öğrenmenin nasıl gerçekleştiği, dil ve zihinsel becerilerin nasıl geliştiğine ilişkin önemli sonuçlar elde edilmektedir. Araştırmalara göre insan yaşamının ilk yıllarında beyin yapısı ve zihin fonksiyonları çok hızlı gelişmektedir. OCDE 2007 Raporunda, ilk 6 yılda beynin hızla geliştiği, 6 yaşında beyin gelişiminin % 90'ının tamamlandığı belirtilmektedir. Okul öncesi dönem çocuklarda beyin gelişiminin en hızlı ve en yoğun olduğu dönemdir. Bu durum çocuğun dil, zihin, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimi için güçlü bir temel oluşturmaktadır. Ayrıca öğrenmeye büyük katkı sağlamakta, erken yaşlarda okuma,

**PROF. DR.
FİRDEVS
GÜNEŞ**

yazma, matematik gibi beceriler daha kolay öğrenilmektedir (OCDE,2007).

Öğrenme insanların en önemli özelliğidir. Bu özellik anne karında başlamakta hayat boyu sürmektedir. Öğrenen birey önceki durumdan farklı olmakta ve çeşitli yönlerden gelişmektedir. Bu gelişim önce zihinde başlamakta ardından davranış ve tutumlara yansımaktadır. Bu süreç çocuklarda beyin gelişimine bağlı olarak doğumla birlikte başlamaktadır. Çocuk önce aile ve çevresindekileri tanımakta, dilini geliştirmekte ve iletişim kurmaktadır. Ardından 2-3 yaşlarında eğitici oyunlara, televizyon izlemeye, internet ve bilgisayar kullanmaya yönelmektedir. Bu özellikler nedeniyle "Çocuklar küçük bilginlerdir" denilerek okul öncesi eğitime ağırlık verilmektedir.

Çocuklara yuva, anaokulu, ana sınıfı gibi okul öncesi eğitim kurumlarında çeşitli beceriler kazandırılmaktadır. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır:

*Fiziksel beceriler: Hareket, koşma, tırmanma, zıplama, kalem kullanma, çizme, kesme, yapıştırma, boyama, resim yapma vb.

*Dil becerileri: Kitaplar sayesinde okuma yönü, başlık, resimler, yazar, yeni kelimeler ve cümleler, okuma ve yazmaya özgü bazı kuralları öğrenir. Ayrıca hikâye ve masal anlatma, şarkı ve tekerleme söyleme, kendini ifade etme, konuşma, iletişim kurma, resimlere bakma gibi etkinliklerle dilini geliştirir. Öğretmeni dinlemeyi ve tartışmalara katılmayı öğrenir.

*Zihinsel beceriler: Dikkat, düşünme, anlama, keşfetme, ilgi, merak, tahmin etme, gözlemleme, nesnelere sıralama, sayma, ses, harf ve rakamları tanıma vb.

*Sosyal beceriler: Arkadaşlarıyla yardımlaşma, iş birliği yapma, sosyal ilişkileri geliştirme, paylaşma, sorun çözme, kendine güven, anneden ayrı kalma vb.

*Yaşam becerileri: Ellerini yıkama, dişini fırçalama, beslenme çantasını hazırlama, oyuncaklarını toplama, eşyalarını kaybetmeme, kıyafetlerini düzenleme vb. Bu beceriler çocukların ilkökula uyumunu kolaylaştırmaktadır.

Bu becerilerin yanı sıra okul öncesi eğitimde çocuklar akranlarıyla birlikte olmakta ve oyun oynamaktadır. Çocuklar için oyunun önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü oyun 6 yaşına kadar çocu-

ğün gelişmesine ve öğrenmesine yardım eden en önemli etkinliktir. Çocuklar oyun oynarken dil, zihin, hayal gücü, üreticilik gibi becerilerini geliştirmektedir. Oyun denemeler yapma, araştırma, sorunlara çözüm bulmaya izin vermekte, çocuğun keşfederek bilgilerini geliştirmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda arkadaşlarıyla iyi geçinme, paylaşma, kurallara uyma, sırasını bekleme gibi sosyal becerileri kazandırmaktadır. Çocuk eğlenirken kendini iyi ve mutlu hissetmekte, bu da öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Oyun oynamak çocuğun okula karşı olumlu bir tutum geliştirmesine de yardım etmektedir.

Araştırmalara göre okul öncesi eğitim çocuklara çeşitli yararlar sağlamaktadır. Okul öncesi eğitim alan çocuklar dil, zihin ve sosyal becerilerini hızlı geliştirmekte ve ilkokulda üç kat daha başarılı olmaktadır. Bu başarı ikinci yılda altı katına çıkmaktadır. Okul öncesi eğitimde geçirilen yıl sayısı ile ilkokul başansı arasında doğrusal ilişkiler vardır. Okul öncesi dönemdeki eğitim on yıla bedel olmaktadır. Bu nedenle Fransa, Belçika gibi çoğu gelişmiş ülkede 3 yaşından itibaren çocukların anaokuluna gitmesi zorunlu tutulmaktadır.

Yine araştırmalar çocuğun erken yaşlarda iyi düzeyde dil öğrenmesi, ilk okuma yazma öğretimi ve okul başansını etkilediğini göstermektedir. Bu süreçte ailenin eğitim düzeyi çok önemli olmaktadır. Öğrenim düzeyi yüksek ailelerde çocuklar bir yılda 11 milyon kelime, öğrenim düzeyi orta olan ailelerde 6,5 milyon kelime, öğrenim düzeyi düşük ailelerde 3 milyon kelime duymaktadır.

*Bu rakamlar dört yıla katlandığında, öğrenim düzeyi yüksek ailelerde çocuklar dört yıl boyunca 45 milyon kelime, öğrenim düzeyi orta ailelerdeki çocuklar 26 milyon kelime, öğrenim düzeyi düşük ailelerdeki çocuklar ise 12 milyon kelime duymaktadırlar. Öğrenim düzeyi yüksek ve düşük ailelerdeki çocukların duydukları kelimelerin fark 33 milyondur. Bu durum çok kelime duyan ve anla-

mını bilen çocukların okulda daha başarılı olmasını sağlamaktadır. Bu nedenle araştırmacılar öğrenim düzeyi düşük ailelerin çocuklarına okul öncesi eğitimde daha fazla kitap okunarak dil gelişiminin artırılmasını önermektedirler. Kuzey Avrupa ülkelerindeki anaokullarında ilkokul mezunu ailelerden gelen çocuklara daha fazla kitap okunarak çok sayıda kelimeyi duymaları ve anlamını öğrenmelerine çalışılmaktadır (Güneş,2019).

Ülkemizde geçen yıl 5 yaşındaki çocuklar zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır. Bu uygulama ile çocuklarımızın geleceğine yön verilmeye çalışılmaktadır. Halen ülkemizde okul öncesi eğitim % 78 düzeyindedir. Bu oran Çumra'da da çok düşüktür. Çumra'da 5036 ilkokul öncesine karşılık 552 okul öncesi öğrencisi vardır. Yani çocukların sadece %10'u okul öncesi eğitim almaktadır (KİMEM,2019). Bu oranları artırmak için temel çalışmalar yapılmaktadır. Ancak bazı aileler okul öncesi eğitimin önemini bilmemekte ya da gereksiz görmekte ve çeşitli nedenler ileri sürerek anaokuluna göndermemektedir. Bu çocuklar beyin gelişiminin en yüksek olduğu dönemde okulda eğitim almak yerine evde boş zaman geçirmektedir. Oysa beyin gelişiminin ve öğrenmenin çok yüksek olduğu bu dönem eğitimle değerlendirilmesi gerekir. Diğer taraftan ülkemizde ailelerin eğitim düzeyleri arasında büyük farklılıklar vardır. Her aile çocuğuna okul öncesi eğitimi verecek düzeyde değildir. Bunun için okul öncesi eğitime gereken önemi vermeliyiz. Çocuklar bizim geleceğimizdir. Geleceğimizi en iyi şekilde yetiştirmeliyiz.

Kaynaklar

Güneş, F.(2019). İlkokula Yazma Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller, Ankara: PegemA.Yay.

KİMEM (2019). Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü,2019 yılı İstatistikleri

MEB (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.

OCDE (2007). Comprendre le cerveau : naissance d'une science de l'apprentissage, 18.06.2007,CERİ, OCDE.

YALNIZLAŞAN YAZAR

Zeki Oğuz'a...

Gözleri geçmişte kalmış gibiydi. Kahve rengi, kış kış olmuş hüznünlü gözleri, yaptıklarından duyduğu pişmanlıklar ve yaşaya- bildiği sevinçlerin izlerini taşıyordu.

Dalgınlıktı...

Bir süre sonra umursamadığını sergilemek istercesine gülümsedi. Bir iç çekti,

-Ben bu şehirden uzak yaşamak istiyorum, dedi. Şehrin ortasında bir apartmanın giriş katında iç içe geçmiş iki odadan oluşan dükkânın arka bölümündeki karmakansık, dağınık, islenmiş duvarlar, köşedeki lavabodan yayılan nem kokusu, kesif bir ıslaklık hissi yayıyordu. Yıllanmış kitapların, geçmiş unutulacak kadar yalnız kalmış dergilerin, sararmış sayfalarıyla gazete eklerinin arasında, sinmiş, sindirilmiş ve yığılmışlığıyla öylece duruyordu.

Kendini ziyarete gelen orta yaşlarda bir yazardı. Güleçti, sevimliydi. . .

Bu köhne dükkânda karamsarlığın sarmaladığı duygularından sıyrılan içten bir sanılmaydı "hoş geldin" deyişi. Çok sevindiğini küçülmüş, yıllanmış gözlerinden anlamak mümkündü. Yalnızlığı isterken, yalnızlıktan kurtulmayı istediği de anlaşıyordu. Kırgınlığı, kızgınlığı sahipsizliktendi.

Adı gibi zekiydi Zeki Oğuz. Zekâsının kıvraklığıyla birçok zor işlerle başa çıkmasını bilmiş, şehrin bilinen, tanınan bir yazarın haline gelmişti. Kültür sanatına ilginin olmadığı bir dönemde tanınıyor olmak onun marifeti idi. Çalı Dergisi zor şartlarda uzun soluklu olması onun gayreti ve inadı ile mümkün olmuştu.

-Yıllardır çıkardım ben bu dergiyi, dedi ve eline aldığı daha önce yayımlanmış derginin birini uzattı. Konuşmasını sürdürdü:

-Çok uğraştım, çok çabaladım, çok gayret ettim, olmadı, buraya kadar. . .

Kocaman şehrin bir dergiye sahiplenmemesineydi kızgınlığı.

-Bir edebiyat-sanat dergisini bile çıkaramadık. On yıl çıkmış bir dergi, deyiş ah çekti. On yılımı verdim buna, saçımı süpürge etmek gibi bir şey yaptım. Bana demişlerdi zaten. Sakın dergiye başlama, öykü yazma işin biter, yazamazsın, bitersin demişlerdi. Doğruymuş meğer. Bittim. Artık eskisi gibi değilim, yazamıyorum. Bir de fotoğraf var hayatımda. O dağ benim, bu göl benim, kır, yayla, köy, kasaba dolaşıp duruyorum. Onda da bir vefa görmedim. Gezgün oldum, gezgün kaldım, yazı haya-

DURAN ÇETİN

tım bitti işte. . .

Yazar, bir edebiyat gönüllüsünün anlattıklarından dolayı şaşkıncı. Yıllarını edebiyata vermiş birinin bulunduğu durum içini acıttı. Dondu kaldı. Bir şeyler söylemeliydi. Kendini toplamaya çalıştı.

Zeki Oğuz'un yaptıklarının önemli olduğunu ifade etmek için,

-Sen bu şehir için unutulmaz bir iş yaptın, dergi çıkarmak ve üstelik on sene devam ettirmek, önemsenicek ve tarihteki yerini alacak çok önemli bir iş, dedi. . .

Yazar Zeki Oğuz sevindi, gülümsedi, memnun oldu ve dinlemeye devam etti. Aslında kendisine moral vermek için söylenmiş bir söz olduğunu bilmesine rağmen, duydukları hoşuna gitti. Sanki yıllardır bu sözleri bekliyordu.

-Gözden uzak kalmak istiyorum, kimseyle görüşmek istemiyorum, artık yaylalarda, dağlarda dolaşmak, temiz hava, dingin bir zihinle hayatıma devam etmek istiyorum. . .

-Ama sen millete mal olmuşsun, eserlerin okunmuş, tanınmışsın, senin kendini gizleme hakkın yok olmuş, sen üretmek zorundasın, köşene çekilemezsin. . . Zaten hayatın tam ortasından, okunan öyküler yazıyorsun. İnsanlar kendilerinden bir şeyler buluyor yazdıklarında. Üretmeye devam etmelisin. Zeki Oğuz bir ustadır. . .

Duyduklarıyla karamsarlıktan kurtuldu. Kendinin değerini bilenlerin varlığını görmek onu mutlu etmeye yetti.

Zeki Oğuz duruşuyla kültür sanat işlerinde vanm, diyordu. Şehrin yöneticilerinin kültür sanata yakın durmamaları onu üzen en önemli noktaydı. Bütün dileği bu faaliyetlerin onlarla birlikte yapılmasıydı.

Son noktayı koymuş olması onu oldukça üzüyordu. Artık tamam dediğinde Çalı Dergisi çıkmaya ara vermişti. Çocuğu gibi gördüğü dergi artık çıkmayacaktı. Bu üzüntü zor gelmişti ona. Şimdiye kadar yaşadığı sıkıntılardan en ağır geleniydi belki de. . .

Yüzünü hüznün kasırgaları kapladı. Gözlerindeki belirsizlik iyice derinleşti. Her şeyim dediği dergisi artık basılmayacaktı. Hüznünü derinleştiren de buydu.

Kendisini teselli etmek için bahanelerini sıraladı bir

bir. Kendine çok vakit ayıracağını düşündü ilk önce. Sonrasında tabiatla baş başa kalmanın vereceği dayanılmaz hazı yaşayacağına sevindi. Hem kim bilir belki daha çok öykü yazamaya başlayabilirdi. . . Bu güzel duygularla oturduğu yerden kalktı. Kapıyı çekip çıkacakken geri dönüp baktığında yıllarca çıkan dergilerini gördü. Sanki kendilerinden kaçtığını hissetmişler de kahırla bakıyorlardı. Az önceki düşüncelerinden sıynıldı. Kapıdan çıkıp gidemedi. Geri döndü. Onları yeniden düzenledi. Tozlarını aldı. Yapamayacağını, çekip gidemeyeceğini mınıldandı. Masasına yeniden oturdu. Planlar yapmaya başladı. Bir yolu olmalıydı, bir yol bulmalıydı. . . Beyni uğuldarcasına düşündü. Hesaplar yaptı. . . Baş çatlamadan önce oradan uzaklaşmak istedi. Kalktı ve kendini dışarı attı. Şehrin sokaklarında hedefsizce yürüdü. . . Düşüncelerinden uzaklaşmayı hiç bu kadar istememişti. Kocaman kocaman binalar sanki finl finl dönüyordu. Şehrin silüetinde gördükleri hep aynı şeydi. Gözünü dergi bürümüşü adeta. . . Minarenden yayılan sala sesiyle irkildi. Cuma olduğunu hatırladı. İnsan seline bakıp kendini sorguladı. Dönüp mekânına geri gitti. Olmuyordu. Olmayacaktı. Çaresizlik içinde kararını verdi. Dergiye yenide çıkaracaktı. . . Zaman durmadı. Beyninin kıvrımlarında dergi düşüncesi yerini korudu. Aradan aylar geçti. Hatta yıllar. . . Geçen her gün onun için ağırlaşmış hücre cezası gibiydi. . . Yazar arkadaşı, yıllar önce köhne dükkânında ziyaret ettiği Zeki Oğuz'la bir toplantıda karşılaştı. Uzun aradan sonra onu gözlemlerinden yayılan sevinç panlularıyla gördü. Yılların verdiği yorgunluk izlerinin yok

olduğu yüzündeki heyecanın sebebini merak etti. Sormaya gerek görmedi. Belliydi, hem de çok belli. Yıllardır görüşmediği çocuğuna kavuşmuş olmalıydı. Ya da "Çalı" yeniden yeşermiştir. Sevinci yüzünden okunuyordu. Bütün kırgınlıklarını ve kızgınlıklarını da bir kenara itmiş gibi duruyordu. Eskilerden bir deyişle mutluluğunu paylaşıyordu: -Gölge etmesinler başka ihsan istemem..

NE OLUR

METİN EREN

Uzaklardan sana geldim,
Kapımı açsan ne olur?
Ufalandım, tohum oldum.
Gönlüne saçsan ne olur?

Rüzgâr olsam saçlarında,
Güneş olsam baharında,
Ah! Su olsam pınarında,
Bir kere içsen ne olur?

Gecelerde ayın olsam,
Ekmeğinde payın olsam,
Tarlada buğdayın olsam,
Tırpanla biçsen ne olur?

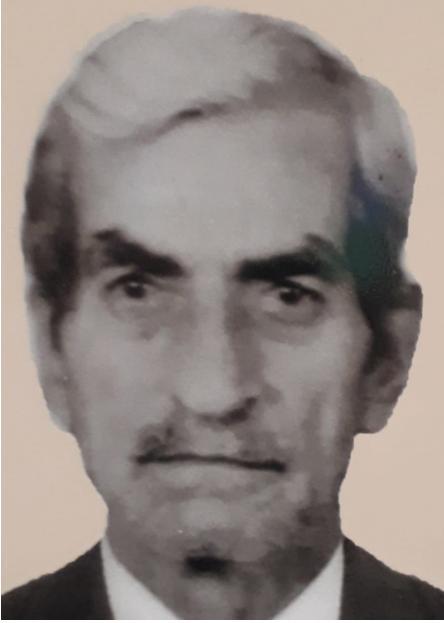
(Mayıs 2020)

SEÇİLMEYEN BELEDİYE BAŞKANI OLDULAR

**SEDAT
ULUPINARLI**

Bu sayımızda belediye başkanlığı yapmış iki hemşerimizden bahsedeceğiz. Ortak özelliklerinde öne çıkan belediye başkanı - lığı yapmaları değil ikisinin de seçimlere değil seçimlere girmedikleri halde başkanlık yapmış olmaları. Mehmet Maraşlı seçimlere girmedikleri halde mevcut başkanın milletvekili seçilmesi ile başkanlık koltuğuna oturdu. Kamil Çoban ise iki ayın belde belediye başkanlığı yaptı. Ama bu başkanlık öncesinde hiçbir seçime katılmadı.

MEHMET MARAŞLI

Durmuş Ali Çalık'tan sonra meclis kararıyla başkan olan Mehmet Maraşlı aslen Çumralı değildir. 1936 yılında Bulgar zulmü sebebiyle ailesiyle birlikte Türkiye'ye gelen ailelerden birisi olan Deliormanlılar ailesine mensuptur. Bulgaristan'ın Şumnu ili Razgat ilçesi Akka kasabasında dünyaya gelen Mehmet Maraşlı'nın baba adı Mustafa, anne adı ise Eminedir.

Altı yaşlarında ailesiyle birlikte Bulgaristan'dan Türkiye'ye zulüm sebebiyle gelmişler ve Fethiye'ye yerleşmişlerdir. İki yıl kadar Fethiye'de kalan aile daha sonra Çumra'ya göç etmiş ve burada iskân etmişlerdir. İlkokulunu Çumra Atatürk İlkokulunda okuyan Mehmet Maraşlı vatani görevini yaptıktan sonra bir müddet TMO' da işçi olarak

çalıştı. TMO'dan istifa ederek kendi işini kurup esnaflık yapmaya başlayan Mehmet Maraşlı 1972 yerel seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisinden Belediye Meclis Üyeliğine seçildi. Zamanın Belediye Başkanı Durmuş Ali Çalık ile birlikte çok güzel hizmetlerin altına imzalar attılar. 1977 genel seçimlerinde Durmuş Ali Çalık'ın Milletvekili seçilmesinin ardından Mehmet Maraşlı Belediye Meclisi tarafından Belediye Başkanlığına seçildi. Belediye Başkanlığı görevini devrettikten sonra Çumra'da fazla kalmadı ve Karamana yerleşti. Evli ve dört çocuk babası olan Mehmet Maraşlı 1986 yılında Karamanda market işletmeciliği yapar. Mehmet Maraşlı 2000 yılında vefat etmiş ve Karaman'a defnedilmiştir.

KAMİL ÇOBAN (Belediye başkanı-egitimci)

Kamil Çoban 06.10.1928 yılında Çumra ya bağlı Akviran kasabasında doğdu. İlkokulu Akören de okuyan Kamil Çoban ailesinin maddi imkânlarının kısıtlı olması nedeniyle öğretmenlerinin teşvikiyle 1941 yılında Ereğli İvriz Köy Enstitüsüne kayıt oldu, burada eğitim öğretimini devam ettirdi.

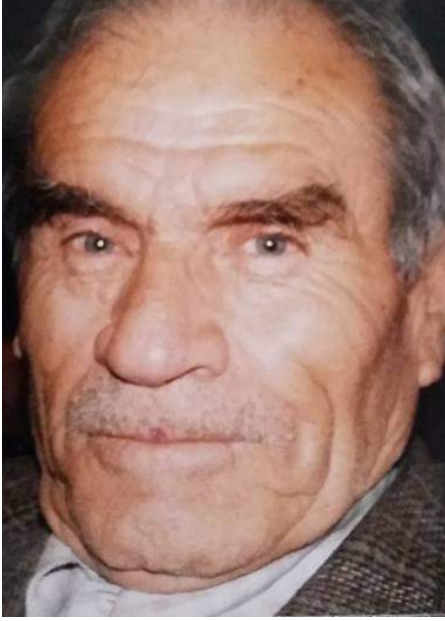
1946 yılında mezun oldu. Aynı yıl Çumra ya bağlı Yenisu köyünde öğretmenliğe başladı. 1946 yılında hanımı Hatice Çoban ile evlendi. 1949 yılında İstanbul Tuzla ve Bitlis de Vatani görevini asteğmen olarak tamamladı. 1950 yılında tekrar Yenisu da görevine devam etti.

1954 yılında Çumra'nın Dorla köyündeki ilkokula tayini çıktı. Burada 5 yıl görev yaptı.

1959 yılında Çumra'nın Merkez Hürriyet ilkokuluna öğretmen olacak atandı.

1960 Askeri darbe döneminde Karasınır Belde-sinde 1 yıla yakın geçici belediye başkanlığı yaptı. 1968 yılında Çumra İlköğretim Müdür Yardımcısı oldu. 1970 yılında ise Çumra İlçesi İlköğretim Müdürlüğü oldu.

1970'li yıllardan beri Çumra ilköğretim Müdürlüğü olarak görev yapmakta olan eğitimci Kamil Çoban'a 12 Eylül 1980 ihtilali ile 29 Eylül 1980 tarihi itibarıyla İçeri Çumra Belediye Başkanlığı görevi tevdi edildi. Eğitim görevine 20 Mart 1984 tarihi-

ne kadar ara veren Kamil Çoban bu süre içerisinde özetle şu hizmetleri gerçekleştirdi.

O yıllarda İçeri Çumra ile kaza Çumra arasındaki yol eskiden kalma haliyle duruyordu ve oldukça kurularak düzeltilmiş ve genişletilip asfaltlanarak bugünkü hale getirildi.

Belediye'ye ait hurda araçların satışı yapılarak gelir elde edildi.

Belediye'ye ait tarlalara, belediye personeli tarafından pancar ve buğday ektiler ve hasat yapılarak belediyeye gelir sağlandı.

Aslım Çayın'na davar ağılı yaptırılarak İçeri Çumralıların hizmetine sunuldu.

Belediye'ye ait garaj yapıldı.

Hamamın tamiri gerçekleştirildi.

Belediye Ekmek Fırını'na hamur makinesi alındı.

İki adet Mercedes marka otobüs alındı. Mücavir alan genişletilmesi ve yeni imar planı düzenlemesi gerçekleştirildi.

Belediye personelinin ihmal edilmiş terfi ve emekli işlemleri nizam sokuldu.

Geçici ve fazla personel ayarlaması yapıldı.

20 Mart 1984 tarihinde Çumra İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü görevine dönen Kamil Çoban. Bu görevde Çumra eğitimine güzel ve kalıcı hizmetler sunmaya çalışmıştır. 1986 yılında emekli oldu. 2013 yılına kadar Çumra İzzetbey Mh. Çiğdem sokaktaki evinde oturdu. 2013 yılında Konya'ya taşındı.

Emekli olduktan sonra Konya'ya taşınan Kamil Çoban 26.04.2017 tarihinde vefat etmiş ve Konya Üçler Mezarlığına defnedilmiştir. (Kaynak: Ahmet Celalettin Çoban)

GEL OTUR

HALİME DOĞRU

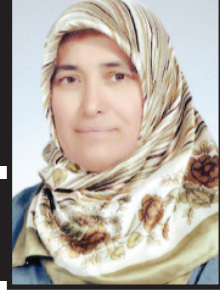
Uzaklardan gelmişsin, hoş gelmişsin
Bizde kapı yoktur, buyur geç otur
Eziliş büzülme, koş gel saraya
Bizde diken yoktur, hâr'dan seç otur

İster rüzgar ol sen, ister fırtına
Kara gecemi al, güneş sırtına
Çağlayan ol şu, kurak yurduna
Bizde kibir yoktur, tas tas iç otur

Gül yüzüm senin, şavkınla parlasın
Teknemde ekmeğim, coşsun harlasın
Hayatım, hasatım, hem de tarlasın
Toz toprak olurum, çulun aç otur

21.11.2023

VUSLATIN 750. YILINDA HAZRETİ MEVLANA'NIN İNSANLIĞA MESAJLARI

ANUŞ
GÖKÇE

Sevgili okurlar; Aralık ayının girmesi itibarıyla ben de dergimizde Hz. Mevlana'ya, düşüncelerine ve öğütlerine yer vermek istedim. Çünkü Mevlana'nın insanlara verdiği mesajlar evrenseldir. Onun sevgisi tüm insanlığı kuşatır. Her insanda Allah'ın üfürdüğü bir ruh olduğuna göre bütün insanlar eşit ve kardeş olarak görünür. İnsanların barış içinde, huzurlu bir şekilde yaşamalarını ister. Dünyada ve kendi ülkesinde huzur ve barış istemektedir. O insanları doğru luğa, güzele, faydalı şeylere yöneltmeyi kendine vazife edinmiştir.

Hayatı

Hz. Mevlana 1207 yılında bu gün Afganistan sınırları içinde kalan Belh şehrinde doğdu. Annesi Mümine Hatun Harzemşahlar hükümdarının kızıdır. Babası ise Harzem Sultanı Alaeddin Muhammed Tekiş'in yeğeni Bahaeddin Veled'dir.

Hz. Mevlana'nın babası Harzem sultanlığında ilmi ile şöret olmuş, âlimler arasında Sultanül Ulema unvanını almıştı. Vaazlarında halk yoğun bir ilgi gösteriyor; bu durumda Sultanül Ulema hakkında fitne ve dedikodulara sebep oluyor; Sultan Muhammed Tekiş'i şüphelendiriyordu. Sultan bir gün Muhammed'i karşısına alarak "Bir yerde iki sultan barınmaz" diyerek duygu ve düşüncelerini söyledi.

Devrin bazı âlimleri ve mutasavvıfları Bahaeddin Veled'in Belh'tan ayrılmasını Sultan ile aralarında geçen tartışmaya bağlasalar da yaklaşan Moğol tehlikesini sezen Bahaeddin Veled, bu huzursuzluğu bahane ederek daha sakın yerlere göç etmeyi daha uygun görmüş olabilir. **(Gonca Sutay, "Moğol İstilasının zorunlu göçü ile Anadolu'da Yükselen Değer", Dergi Park, USHS, 2018 sayı 2, pdf, s. 11)**

Sultanül Ulema 1216-1217 yılında bütün ailesini toplayarak eşyalarını katırlara yükleyerek Belh'ten ayrıldı. Bağdat'a gelerek devrin âlimleriyle sohbet etti. Bu sıralarda Hz. Mevlana 5-6 yaşlarında bir çocuktur. Bağdat'ta büyük âlim Feridüddin Attar Hz. Mevlana'nın çok zeki ve hikmet sahibi bir çocuk olduğunu görmüş; "Allah Allah! Koskoca bir okyanus küçücük bir derenin ardında gidiyor" diyerek onun ileride büyük bir mütefekkir ve Hak aşığı olacağını müjdelemiştir.

Kafile her gittiği yerde sevgi ve ihtiramla karşılandı. Bahaeddin Veled Hicaz'a giderek hac farzasını yerine getirdi. Mekke'de birkaç gün kaldıktan son-

ra Şam yoluyla Anadolu'ya geçti. Malatya'da iken Muhyiddin Arabi ile görüştü. Erzincan'a gitti. Erzincan Hâkimi Behramşah ve hanımı İsmet Hatun Erzincan'da kalması için ısrar ettilerse de burada kalmayarak 4 sene kadar Akşehir'de (bugün ki Suşehri) yaşadı. Karamanoğlu Musa Bey Karaman'a davet etti. Burada 7 sene medresede ders okuttu, halka vaazlar verdi. Mevlana 1226 yılında babasıyla birlikte gelen Semerkantlı Şerafeddin Lala'nın kızı Gevher Hatun'la evlendi. Şöhreti gündün güne artan Bahaeddin Veled'i Anadolu Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat 1228 yılında Konya'ya davet etti. Sultan Bahaeddin Veled'e çok ihtiram gösterdi. Sarayda ikamet ettirmek istedi, fakat o kabul etmeyerek bir medreseye yerleşti ve iki yıl kadar bu medresede ders verdi. Sultanül Ulema 1231 yılında vefat etti.

Hz. Mevlana iyi bir eğitim görmüştü. İlk medrese hocası Burhaneddin Tirmizi'dir. Daha sonra Şam'a giderek oradaki bilginlerle görüştü ve medreselerde okudu. 1231'de babasının ölümü üzerine medresede ders vermeye başladı. Mesleğinin zirvesinde iken 29 Kasım 1244'te Şems-i Tebrizî (Muhammed Şemseddin) adlı yüksek fikirli ve esrarlı bir dervişle karşılaştı. O gündün sonra Mevlana Şemsin irşatlarıyla, zahiri bilgilerle dolu ibadet dünyasından uzaklaştı. Medresede öğrencilerine ders vermeyi ve camide halka vaaz etmeyi bıraktı. Şems ile 15 aylık sohbeti onu bambaşka bir gönül adamı, dünya edebiyatının en büyük şairlerinden biri yaptı. Şems halk arsındaki dedikodular duyup üzüldü, Mevlana'yı korumak gayesiyle 1245 yılında gizlice Konya'yı terk etti. Mevlana Şems'in gidişiyle çılgına döndü. Sürekli ağlıyor ve yanık yanık beyitler, gazeller söylüyordu. Bu beyitler Mesnevi ve Divan-ı Kebir'i oluşturdu. Mevlana oğlu Sultan Veled'i Şems'i geri getirmek için Şam'a gönderdi. Sultan Veled Şems'i ikna ederek Konya'ya getirdi. Şehir halkı, Sultan ve devlet erkânı onu Konya'nın giriş kapısında karşıladılar. Mevlana Şems'e kavuşunca yeniden odasına çekilip sohbet etmeye başladı. Medresedeki dersleri ve camide verdiği vaazları bıraktı. Bu arada evlatlığı Kimya Hatun ile Şems'i evlendirdi. Mevlana'nın kimse ile görüş-

memesi, sadece hizmet için oğlu Sultan Veled'i kabul etmesi, Şems'in onlarla görüşmek isteyenleri geri çevirmesi halk arasında tekrar huzursuzluğa yol açtı. Fitne kazanları yeniden kaynamaya başladı. Bu arada Kimya Hatun'un ani ölümü ise dedikoduların daha çok artırdı. Bu dedikodulardan son derece rahatsız olan Şems bir gece, dönmek üzere şehri terk etti. (1247) Bazıları ise Şems'in fitne kazanlarını kaynatanlar tarafından öldürüldüğünü, içlerinde Mevlana'nın büyük oğlu Alaeddin Çelebi'nin de bulunduğunu iddia ederler.

Mevlana Şems'in gidişiyle yeniden kederlere daldı. Çok yakınları hariç hiç kimse ile görüşmeyi kabul etmedi. Çelebi Hüsameddin, 1266 yılında Mesnevi'nin yazılmasını Hüdavendigâr'dan istemiştir. O coşkunkuluk halinde beyitler söylerken Hüsameddin de bunları yazıya geçirmiştir. Fihî Mafih ve Mecalis-i Seb'a adlı eserlerinde çeşitli toplantılar vesilesiyle yaptığı konuşmaların müritleri tarafından tutulan notlardır. Eserlerinde hikâyelerden misaller verir; ayet ve hadislerle konular açıklar; sorulara cevap verir. Mesnevi 6 Defter olarak Farsça olarak yazılmıştır. Hayvan hikâyeleri, Peygamber kıssaları, hadis ve ayetlerle vermek istediği mesajları çarpıcı bir şekilde verir.

Selahaddin Zerkubi'nin çekiş seslerinden etkilenerek sema yapmaya başlamıştır. Sema hareketini birkaç defa tekrarlamıştır. Mevleviliği ise sistemli bir hale getiren oğlu Sultan Veled'dir.

Mevlana 17 Aralık 1273'te Konya'da 66 yaşında karaciğer rahatsızlığından vefat etti. Mezan Konya'da Yeşil Türbededir.

Görüşleri

Hazreti Mevlana hümanist bir mütefekkir; Hakk'a aşık bir mutasavvıftır. O bütün insanların kin ve nefretten uzak mutlu bir şekilde yaşamalarını ister. Kişileri iyiliğe, doğruluğa, birbirini sevmeye, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmalarını, ona secde edip birlenmelerini, yaratıklarını sevmeye, aşka, hak yoluna davet eder. İnsanların Allah'ın verdiği nimetlere şükretmeyi, sabır ve tevekkülü, alçak gönüllüğü ve hoş görülü olmalarını tavsiye eder.

Seyyit Kemal Karaaloğlu Hz. Mevlana'yı şöyle değerlendirir: Mevlana, sanatı mabede sokar, çalışmayı ibadetten sayar. Onun için hayatın her ânı; her davranış, şiir, musiki, sema bütün güzel sanatlarla uğraşmaktan ibarettir. Tanrıya ulaşmanın tek yolu insandaki hayvanı yenmek, üstün insan olmaktır. Tann aşkının insanı temizleyip yücelttiğine, Tann'dan kopan ruhun kanatlanarak ihtiras ve madde engelini aşıp, yeniden Tann'ya varacağına inanır. Ona göre ölüm Allah'a kavuşmaktır. Ölüm gününü bir düğün gecesi, sevgiliye kavuşmada bir vuslat gecesi olarak görür. İnsanı adeta kutsal bir varlığa yükseltir. Fikir özgürlüğüne olağanüstü

değer verir. Türklük sevgisi çok yüksek olduğu için her fırsatta Türk'ü över. Edebiyatıyla, rakılarıyla, musikiyle yüzyıllardır Türk ruhunu zevkli ürprişlerle coşturan Mevlana Mevleviliğin ilham kaynağı olmuştur. Eserlerini Farsça yazmakla beraber, şiirlerinin çoğunda Türkçe sözcüklere de yer verir. Farsça, Arapça, halk Rumcası, eski Yunanca bilir. İslamla birlikte diğer dinleri, biyolojiden sosyolojiye, tarihten ekonomiye kadar çağının tüm bilimleriyle felsefesini şiirlerinde işlemiştir. Yaşadığı yüzyılda Türkçenin ileri bir şiir dili olarak gelişmemiş olmasına üzülerek ; "Her ne kadar Farsça söylüyorsam da aslım Türk'tür anlamında şu sözü meşhurdur: "Aslem Türk-est eğerçi Hindu-guyem". (Karaaloğlu, Seyit Kemal, Resimli Türk Edebiyatları Sözlüğü, s.255, İnkılap ve Aka yay. İstanbul 1974-I.Baskı), (Müjgan Cumbur, "Mevlana'nın Eserlerinde Türklük Bilinci", Türk yurdu, Sayı :101, 2012)

Hazreti Mevlana'nın sevgi üzerine inşa ettiği mesajlarından örnekler

Aşk

Hz. Mevlana aşkı hesapsız sevgi olarak niteler. "Aşk hesapsız sevgidir. Bu bakımdan denilmiştir ki aslında âşıklık Hakk'ın sıfatıdır ve onun kula nispet edilişi mecazidir. Onları sev, tamam da onu sevenler, hani? (Mevlana Celaleddin Rumî, Mesnevi, Mesnevi 2.defter giriş bölümü, Haz: Derya Örs-Hicabi Kırılgaç, Konya Büyükşehir Belediyesi yay. 4. Cilt, 2014 Konya)

Hz Mevlana, aşkı Cenab-ı Hakk'a kavuşmak için bir vasıta olarak görür. Ona göre tek sevgili Cenab-ı Allah'tır. Ondan başkasına duyulan sevgi ise gerçek değildir. Allah aşkına belli bir sınıra sahip olan akılla değil, sınır tanımayan sevgi ile ulaşılır.

"İster bu dünya aşkı olsun ister öteki dünya aşkı olsun sevgili konumunda olan yüz değildir. Peki, sen can çıkınca âşık olduğun yüzü neden terk ettin?

Onun yüzü yerli yerinde. Peki, bu bıkkınlık ne için? Ey âşık araştı, sevgilin kim senin?

Sevgili beş duyu ile algılandı duyu olan herkes âşık olmalıydı. Vefa o aşkı aktardığına göre nasıl olur da görünüm vefayı değiştirir?

Güneşin ışığı duvara vurunca duvar sahte bir parlaklığa kavuşur. Ey sağduyu sahibi! Kerpice niçin gönül verirsin?

Sen de kendine âşiksın ve yüze yönelenlerden kendini üstün görüyorsun. Senin duyguna egemen olan akıl ışığıdır. Bunun bakır üzerindeki altın kaplamadan farkı yok. İnsandaki güzellik de altın kaplama gibidir. (Mesnevi, C: 2, B: 700 vd.)

"Aşkın hastalığı bütün hastalıklardan başkadır. Aşk Tann sınırlarının üsturabidir. Âşıklık bu yandan da olsa o yandan da olsa sonunda o yana kılavuzdur bizim için.

Aşk anlatmak için ne söylersem söyleyeyim aslı aşka gelince o sözlerden mahcup olurum. Dilin anlatışı aydınlatıcıdır ama dilsiz olan aşk daha aydındır. Akıl aşkı açıklamada eşek gibi çamura batıp saplanır; aşkı ve aşıklığı yine aşk ile açıklar.” (Mesnevi, C:1, B: 110 vd.)

Hoşgörü ve sevgi: Mevlana, en mükemmel şekilde yaratılan insana çok değer vermiştir. Din ve mezhep farkı gözetmeksizin insan sevgisini merkeze alan Mevlana, hiçbir ayrım gözetmeksizin herkesi sevmiş ve herkese kucakını aşmıştır. Hoşgörü başka inanç ve düşüncelere saygı göstermektir. Aslında diğer inanç ve kanaatlere saygılı olmak, kendi inanç ve düşüncelere bağlı olmamak değildir. Ayrıca bütün inançlar karşısında kayıtsız kalmak da değildir. Hoşgörü ne fikri manada başıboşluk ne de şahsiyetinden fedakârlık yapmaktır. Hoşgörü insanları kendi yerine koymaz. Barış ve huzur ortamının sevgiyle olduğunu söyleyen Mevlana eğer kalpte sevgi olmazsa hoşgörünün de olamayacağını dile getirir. Hz. Mevlana sevgiyi her derdin ilacı olarak görür: “Sevgiden acılar tatlı olur, sevgiden bakır altın olur. Sevgiden tortular berrak olur, sevgiden dertler şifa bulur. Sevgiden ölümler dirilir, sevgiden padişah köle olur.” (Mesnevi, C: 2, 1521 vd.)

Kuranın hizmetkâr: Hz. Mevlana'nın yolu Kur'an ve Hz. Peygamberin yoludur. Mevlana kendisini Kur'an'ın hizmetkâr ve Hz. Peygamberin ayağının tozu olarak görür:

“Ben yaşadığım sürece Kur'an-ı hizmetkârıyım. Ben Muhammed Muhtar'ın yolunun toprağıyım. Kim benim sözümünden bunun dışında bir söz naklederse ben bu sözden de onu söyleyenden de şikâyetçiyim.” (Rübailer, 1311)

Sabır

Hazreti Mevlana, insanoğlunun çeşitli imtihanlardan geçtiğini, bunun için de karşılaştığı her müşkülde pes etmemesini, sabır ve tahammül göstermesini ister: “Sabretmek için kötü arkadaş iyidir; çünkü sabır göğsü açar, genişletir. Ayın geceye sabretmesi onu münevver kılar; gülün dikene sabretmesi onu güzel kokulu yapar. Sütün pislik ve kan içinde sabretmesi, onu deve yavrularını besleyen bir gıdaya çevirir.

Kendilerini inkâr edenlere sabretmeleri, bütün peygamberleri Allah'ın has kullan yapmıştır. Kimin üstünde düzgün bir elbise görsen, bil ki onu sabrederek, çalışarak almıştır. Kimi aç ve rızksız bir biçimde görürsen, o onun sabırsızlığına tanıktır.” (Mevlana Celaleddin Rumî, Mesnevi, C:6, B:1407 vd.)

Kin tutmamak

Hz. Mevlana insanların birbirlerini sevmelerini ve birlik ve beraberlik içinde kardeşçe geçinmelerini

ister. Kalpte kin ve garez dolarsa iyiliğin ve güzel duyguların ortadan kalkacağını söyler:

“Öfke ve şehvet insanı şaşır eder, ruhu doğruluktan çevirir. Garaz gelince hünerin üstü örtülür, gönülden göze doğru yüzlerce perde iner.” (Mesnevi, C:1, B: 333 vd.)

“Temizler temizlere gelirler. Pisler elbette pisler içindir. Kin tutma. Kin yüzünden yolunu şaşırانların mezarlarını kincilerin yanına yaparlar. Kinin aslı cehennemdir ve senin kinin de o bütünün bir parçası olup dininin düşmanıdır. Cehennemin bir parçasıysan, aklını başına toplu. Çünkü parça ait olduğu bütüne doğru yol alır. Elbette acı acılara katılır. Batıl söz nasıl olur da hak söz ile bir araya gelir?” (Mesnevi, C:1, B: 270-275)

Akıl: Mevlana beyitlerinde düşünmeyi, akıl etmeyi teşvik eder. Yalnız her yerde hak ön plana çıkarılmayı reddeder. Akıl sınırlarını belirler ve hemen sezgiyi, duyguyu öne çıkarır.

Tasavvuf: Hz. Mevlana mutasavvıf bir şairdir. Şiirlerinde, eserlerinde Tanrıya duyulan sevgi ve özlemi dile getirir. İnsanın bu dünyada da Allah'ı hissedebileceğini, perhiz ve niyaz ile can feda edercesine bir aşk ile İlahi sırlara kavuşabileceğini belirtir.

“Tasavvuf nedir? diye bir büyüğe sorulunca da ki hüznün geldiğinde kalpte duyulan huzurdur. Allah'ın verdiği cezayı o güzel huylunun ayakkabısını kapıp kaçan kartal olarak gör. Böylece Peygamberin ayağını yılan sokmasından kurtaracaktı. Ne mutlu tozlanmamış akla.” (Mesnevi, C:3, B:3260)

Şükür ve tevekkül: Nimetine şükretmeye çalışmak kudrettir. Senin cebriliğin (kaderci anlayış) ise o nimeti inkâr etmektir. Kudrete şükretmek senin kudretini artırır; cebirse nimeti elinden çıkarır.

Senin Cebriliğin yolda uyumaktır; uyuma; o kapıyı, dergâhı görmedikçe uyuma. Ey itibarsız tembel cebrî sakın, o meyveli ağacın altından başka yerde uyuma. Uyuma ki rüzgâr her an dalları silkeleyip uyuyanın başına çerez ve azık döksün. Ha cebir ha yol kesiciler arasında uyumak, Vakitsiz öten kuş nasıl aman bulur? Onun işaretlerine burun kıvrırsan, kendini erkek zannederken bir de bakarsın ki kadınsın sen. Sendeki şu kadarlık akıl da yok olur; aklı uçan başsa kuyruğa döner. Şükürsüzlük, uğursuz ayıp olduğundan, şükürsüz olanı ateşin dibine götürür. Tevekkül edeceksen, çalışmakta tevekkül et; ekin ek, ondan sonra Cebbar'a dayan.” (Mesnevi, C:1, B:939 vd.)

Doğruluk

“Ey doğruların övücü Doğruluk yap! Sen doğruluk yap. Sen başkôşesin bense kapında eşğim.” (Mesnevi, C:1, B: 1483)

Cimrilik

Hz. Mevlana cimrileri, leş yiyen aç kurtlar olarak

görür: "Leş yiyen ağgözlülerin hesap gününde dirilişi de domuz suretindedir. Zina edenlerin gizli yerleri hesap gününde kokar, şarap içenlerin de ağızları. Kalplere ulaşan ve mahşer gününde görünen ve algılanan bir kokudur bu.

İnsan varlığı bir ormandır. O demden haberin varsa bu varlıktan sakın. Varlığımızda binlerce kurt ve domuz, binlerce yararlı yararısız, iyi kötü şeyler vardır. Hangisi baskın çıkarsa onun hükmü geçer. Öyle ki altın bakırdan fazlaysa o altındır. Varlığından baskın olan huy hangisiyse o surette diriltülen kaçınılmazdır. (Mesnevi, C: 2, B: 1405 vd.)

İyiliğin mükâfata

İnsanlara ve diğer canlılara karşı iyilik edenler her yerde övülmüştür. Sevabı ise çok fazladır;

"Bilir misin evlat, iyiliğin karşılığı nedir? Lütuf, iyilik ve muteber bir sevaptır. Siz dememiş miydiniz, biz kurbanız ve ölümsüz sıfatlar karşısında faniyiz, diye? Biz kurnaz da olsak, deli de olsak, o saki ve kadeh yüzünden sarhoşuz. Onun yazısına ve buyruğuna boyun eğeriz ve tatlı canımızı rehin veririz. Gönlümüzde sevgilinin hayali oldukça, hizmetkârlık ve fedakârlık bizim işimizdir. Nerde belâ mumları yakılsa, yüz binlerce aşığın canı ateş alır. Evin içine ait âşıklar, yeryüzünün kandili çevresinde dönen kelebektir." (Mesnevi, C:2, B: 2555 vd.)

Vahdet-i vücüt

Kalbi Allah sevgisiyle aşkıyla dolup taşan kişinin bu dünyada ilahi sırlara erişeceğini, daima bu sırlarla hem hal olacağını ifade eden bir görüştür. Bu görüşe göre kişi ilahi sırlara kavuşunca aradaki sen ben, siz biz kalkar ve ortada sadece bir kalır. Beden ortadan kalkar ve ruhani bir birliktelik, haz ve lezzet kalır.

"Ondaki nahoşluk hoş gelir canıma. Gönül inciten sevgili me canım feda olsun. O biricik pa-

dışahımın hoşnutluğu için, kendi sıkıntuma da derdime de aşığım ben. İki göz denizim incilerle dolsun diye gam toprağını gözümüne sürme ediyorum.

İnsanların onun için yaşadığı gözyaşları incidir, ama insanlar gözyaşı sanır. Ben canlar canından şikâyet etmedeyim, aslında şikâyetçi değilim, anlatıyorum. Gönül ondan incindim dedikçe, onun bu asılsız ikiyüzlülüğüne gülmekteyim

Ey canı biz'den ve ben'den kurtulmuş olan! Ey erkekteki ve kadındaki ruh inceliği! Erkek ve kadın bir olunca o bir sensin. Birler silinip gidince kalan sensin. Bu ben'i ve biz'i kendi kendine saygı tavlası oynamak için var ettin. Böylece ben'ler ve sen'ler ve hepsi birden tek bir can olurlar da sevgiliye dalıp giderler. (Mesnevi, C:1,B: 1778 vd.)

"Sen yüz tane elma, yüz tane armut saysan bile onları sıkınca yüz kalmaz; hepsi bir olur: Anlamalarda bölünme ve sayılar yoktur, anlamlarda cüzlere ayrılma ve bireyler yoktur. Dostun dostlarla birliği hoştur. Sen anlamın ayağına sarılı; çünkü suret âsidir. Âsi sureti eziyetle erit de altında hazineye benzeyen birliği gör." (Mesnevi, C: 1, B: 681 vd.)

Sonuç

Bu kısa zamanda ve sayılı sayfalarda Hz. Mevlana'yı tam anlamıyla anlatmak mümkün değil. Ben sadece onun düşünce ve duygu dünyasından küçük başlıklar altında dışarıya alabildiklerimi sizlerle paylaşmak istedim. Başarıyla sam ne mutlu bana.

Moğol idaresinin Türk milletinin kanını kuruttuğu bir devirde halkına kol kanat geren, duygu ve hayal dünyasıyla, engin hoş görüşü ve dini bilgisiyle insanları inanç noktasında birleştiren Hz. Mevlana'nın vefatının 750. Yılında rahmetle anıyorum. Mekânı cennet olsun.

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU CUMHURİYET'İN 100. YILINI KUTLADI

Ülkemizde coşku ile kutlanan Cumhuriyetin 100. Yılı Çumra Kültür ve Sanat Toplu- luğu tarafından düzenlenen etkinlik ile Çumra'da da kutlandı. Her ayın ilk Cuma akşamı düzenlediği etkinliği geleneksel hale getiren Çumra Kültür ve Sanat Topluluğu geçen ay Dede Korkut başlığı altında kutladı etkinliği Kasım ayının ilk Cuma günü de Cumhuriyet başlığı altında gerçekleştirdi.

Topluluk Başkanı Sadık Gökce tarafından yapılan kısa bir selamlama konuşması sonrası program başladı. Programda sunuculuk görevini her zaman olduğu gibi Elife Yılmaz Mısral üstlenmişti. Gecede Ahmet Gök, Muhammet Ali Karataş, Anuş Gökce, Uğur Köfe, Tayyip sağ ve Mustafa Yavuz Çolak şiirlerini okudular.

Çumralı mahalli sanatçılar Muammer Yapar ve Mustafa Ulusoy'un sahne aldığı gecede Atatürk'ün sevdiği türkülerle ağırlık verildi.

Halk Oyunları Öğreticisi öğretmen Merve Cura tarafından çalıştırılan Özkan Atik ilk okulu öğrencileri tarafından programın hemen başında oynanan Zeybek Oyunu ve Yine Merve Cura tarafından çalıştırılan Merkez Atatürk Okulu öğrencileri tarafından sergilenen Kafkas oyunları büyük beğeni aldı. Cumhuriyet konulu şiirlerin ağırlıklı olarak

okunduğu şiirlerin yanında Tarih Öğretmeni Mustafa Birol İkiz ve Talat Safa Karasu tarafından kaleme alınan "Cumhuriyetin Kuruluşu" adlı piyes sahneye konuldu.

Mustafa Kemal'in Sultan Vahidettin tarafından görevlendirilip Anadolu'ya gönderilmesi ile başlayan oyun, Havza Genelgesi, Sultanahmet Mitingi, Erzurum Kongresi, Amasya Genelgesi, Sivas Kongresi ve Cumhuriyetin ilan edilmesine kadar süre anlatılmıştı piyeste...

Mustafa Kemal rolünü Safa Talat Karasu'nun oynadığı piyeste Kazım Karabekir'i Celal Burak Atas, Sultan Vahidettin'i Muhammet Ali Karataş, Halide Edip'i Sümeyye Gürakar, dış sesi Sencer Akman, Ankara Müftüsü Börekçizade Rifat'ı Sedat Ulupınarı canlandırdı.

Sude Naz Efe, Berna Özçelik, Fatma Nur Çelik, Rüveyda Efe ve İrem Sena Kumru yardımcı oyuncularlardı.

Piyesin bitmesi ile birlikte rol alan oyuncular hep birlikte Andımızı okudular.

Hemen hemen tamamen dolu olan salonda program katılanlar tarafından ilgi ile takip edildi. Program sonrasında seyirci programda görev alanları uzun süre alkışlayarak onları motive etti. Hatıra fotoğrafları çekimi ile program sona erdi.

